

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE YILSONU GÖSTERİLERİNİN PSİKOLOJİK
İYİ OLMA VE İŞ DOYUMUNA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HİLAL ŞAVLU

İSTANBUL 2025

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE YILSONU GÖSTERİLERİNİN PSİKOLOJİK
İYİ OLMA VE İŞ DOYUMUNA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HİLAL ŞAVLU

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. BÜLENT SEZGİN

İSTANBUL 2025

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

.../.../...

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Program Adı:	Okul Öncesi Eğitimi
Öğrencinin Adı Soyadı:	Hilal Şavlu
Tezin Adı:	Okul Öncesi Eğitimde Yıllıkonu Gösterilerinin Psikolojik İyi Olma Ve İş Doyumuna Etkisinin İncelenmesi
Tez Savunma Tarihi:	10/01/2025

Bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç. Dr. Yücel Batu SALMAN

Enstitü Müdürü

Bu tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans Tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmza
Tez Danışmanı:	Doç. Dr. Bülent SEZGİN	Bahçeşehir Üniversitesi	
2. Üye (Kurum İçi):	Dr. Öğr. Üyesi Seda Gökçe Turan	Bahçeşehir Üniversitesi	
3. Üye (Kurum Dışı):	Dr. Öğr. Üyesi İhsan Metinnam	Ankara Üniversitesi	

Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu, ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.

Ad, Soyad : Hilal ŞAVLU

İmza :

ÖZET

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE YILSONU GÖSTERİLERİNİN PSİKOLOJİK İYİ OLMA VE İŞ DOYUMUNA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

ŞAVLU, Hilal

Okul Öncesi Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bülent SEZGİN

Ocak 2025, 43 sayfa

Bu tez çalışmasında okul öncesi eğitimde yıl sonu gösterilerinin öğretmenlerin psikolojik iyi olma hali ve iş doyumunu üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma için bu kapsamda hazırlanan sorular alanında uzmanlaşmış öğretmenlere yöneltilerek nitel analiz aşaması için veriler toplanmıştır. Sorular, yıl sonu gösterilerinin öğrenci gelişimine katkısı, öğrenci performanslarının öğrenci gelişimi ve öğretmenin memnuniyetine katkısı, yıl sonu gösterilerinin öğretmenlerin duygusal memnuniyet durumlarının etkisi ve gösterilere hazırlık aşamalarının genel olarak öğretmenlerin iş doyumuna etkisine odaklanmaktadır. Çalışma aşamasında ulaşılan verilerden çıkarılan sonuçlar incelendiğinde; yıl sonu gösterilerinin hazırlık aşaması, performans aşaması ve sonrasında yaşanan tüm değişkenler ele alındığında öğretmenlerin iş doyumunu genel olarak olumlu etkilediğini söylemek mümkündür. Öğrencilerin performansları ve ailelerin katılımının öğretmenlerin duygusal olarak olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu olumlu katkılar; öğrencilerin özgüvenlerini, duygu durum kontrollerini ve sosyal becerilerini olumlu yansıtmaktadır. Benzer şekilde yaşanan olumsuzluklar da hem öğrenciyi, hem öğretmeni, hem öğrenci ile öğretmen arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilemektedir. Bu sonuçlar ışığında, yıl sonu gösterilerinin doğru bir planlama ile yapılması halinde öğretmenlerin iş motivasyonunu artıracığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Yıl Sonu Gösterileri, İş Doyumu

ABSTRACT

THE IMPACT OF END OF YEAR SHOWS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION ON TEACHERS PSYCHOLOGICAL WELL- BEING AND JOB SATISFACTION: A STUDY

ŞAVLU, Hilal

Master's Program in Pre-School Education

Supervisor: Doç. Dr. Bülent Sezgin

January 2025, 43 pages

The aim of this thesis is to examine the effect of year-end performances in preschool education on teachers' psychological well-being and job satisfaction. For this study, questions prepared within this scope were directed to teachers specialized in the field, and data was collected for the qualitative analysis phase. The questions focus on the contributions of year-end performances to student development, the impact of student performances on both student development and teacher satisfaction, the effect of year-end performances on teachers' emotional well-being, and the overall impact of the preparation stages of the performances on teachers' job satisfaction.

When the results obtained during the study were examined, it can be said that considering all the variables in the preparation stage, performance phase, and aftermath of the year-end performances, these events generally have a positive effect on teachers' job satisfaction. It was concluded that students' performances and family participation emotionally positively affect the teachers. These positive contributions are reflected in students' self-confidence, emotional control, and social skills. Similarly, any negative occurrences also negatively affect the student, the teacher, and the relationship between the student and the teacher. In light of these results, it can be stated that if year-end performances are organized with proper planning, they will increase teachers' job motivation.

Keywords: Preschool Education, End of Year Performances, Job Satisfaction

TEŞEKKÜR

Bu tez alıőmasının planlanması, araőtırılması, yürütölmesi ve őekillenmesinde desteğini ve bilgisini benden esirgemeyen, tecrübeleriyle yolumu aydınlatan ve bilimsel temeller ışığında çalıőmamı yönlendiren Doç. Dr. Bülent SEZGİN'e içten teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımda aldığım her kararda olduğu gibi yüksek lisans programına katılmam ve bu süreçte ilerlemem konusunda bana en büyük desteği veren, bu nedenle en büyük teşekkürü hak eden müdür yardımcım aęlar KARAARSLAN'a, her zaman yanımda olan ve beni motive eden annem Aysun şavlu'ya, babam Yalçın şavlu'ya ve canım abim Bilal şavlu'ya bu zorlu süreçte bana verdikleri güç ve destek için yürekten teşekkür ederim. Bu süreçte her birinin katkısı benim için ayrı bir değer taşıdığı için tüm aileme sonsuz őükranlarımı sunmak isterim.

Eğitim hayatım boyunca yanımda olup bana sürekli destek veren sevgili dostum Aydan Yięit'e de teşekkürlerimi iletmek isterim.

Yüksek lisans eğitimine başladığım ilk günden itibaren sabır ve anlayıőlarıyla yanımda olan tüm arkadaşlarıma ve desteklerini esirgemeyen herkese minnettarım.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	x
Bölüm 1: Giriş	1
1.1.Problem Durumu	5
1.2.Araştırmanın Amacı	6
1.3.Araştırmanın Soruları	7
Bölüm 2: Alan Yazın Taraması	9
2.1. Psikolojik İyi Olma Hali	9
2.2. İş Doyumu.....	11
Bölüm 3: Yöntem	17
3.1. Araştırmanın Modeli	17
3.2. Katılımcılar	17
3.3. Verilerin Toplanması	18
3.3.1. Veri toplama araçları	18
Bölüm 4: Bulgular	20
4.1. Yıl Sonu Gösterilerinin Öğrenci Gelişimine Katkısına İlişkin Bulgular.....	20
4.2. Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Öğrencileri İzlerken Duygusal Memnuniyete İlişkin Bulgular.....	22
4.3. Öğrenci Performansını İzlemenin Gelişmiş Öğretmenliğe Etkisine	

İlişkin Bulgular.....	23
4.4. Yıl Sonu Gösterilerinde Öğrencilerin Sergiledikleri Yeteneklerin Sınıf İçindeki Etkileşime Etkisine İlişkin Bulgular	24
4.5. Yıl Sonu Gösterilerinin Planlaması ve Hazırlık Sürecindeki Katılımın İş Doyumuna Etkisine İlişkin Bulgular	25
4.6. Öğrencilerin Heyecan ve Enerjisinin Sınıf İçindeki Enerji Düzeyine Etkisine İlişkin Bulgular	26
4.7. Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Öğrencilerle Kurulan Bağlantının Öğrenci Öğretmen Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular	28
4.8. Yıl Sonu Gösterilerine Yönelik Hazırlık Sürecinde Öğrencilerin Güvenine İlişkin Bulgular.....	29
4.9. Öğrenci Ailelerinin Yıl Sonu Gösterilerine Katılımının İş Doyumuna Etkisine İlişkin Bulgular.....	30
4.10. Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Öğrencilerin Gösterdiği Gelişmelerin Öğrenci Motivasyonuna Etkisine İlişkin Bulgular.....	32
4.11. Yıl Sonu Gösterilerinin Planlanması Sürecindeki Aksaklıklar ve Sürprizlerin İş Doyumuna Etkisine İlişkin Bulgular.....	33
4.12. Yıl Sonu Gösterilerine Katılım Düzeyini Sınıf İçindeki Atmosferi Etkilemesine İlişkin Bulgular.....	34
4.13. Yıl Sonu Gösterilerinin Ardından Geri Bildirimlerin Öğretim Yöntemlerine Etkisine İlişkin Bulgular.....	36
4.14. Yıl Sonu Gösterilerinin Ardından Geri Bildirimlerin Öğretim Yöntemlerine Etkisine İlişkin Bulgular.....	38
Bölüm 5: Sonuç ve Öneriler	40
KAYNAKÇA.....	44

TABLULAR LİSTESİ

TABLULAR

Tablo 1 Yıl Sonu Gösterilerinin Öğrenci Gelişimine Katkı Temaları	17
Tablo 2 Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Yaşanan Duygusal Memnuniyet Durumu Temaları	20
Tablo 3 Öğrenci Performansları İzlemenin Gelişmiş Öğretmenliğe Katkı Temaları.....	22
Tablo 4 Yıl Sonu Gösteri Performanslarının Günlük Etkileşime Etkisi Temaları.....	23
Tablo 5 Yıl Sonu Gösterilerine Katılımın İş Doyumuna Etkisi Temaları.....	24
Tablo 6 Öğrencilerin Gösterideki Heyecan ve Enerjisinin Öğretmenin Enerjisine Etkisi Temaları	25
Tablo 7 Öğrencilerle Kurulan Bağlantının Öğrenci Öğretmen Arasındaki İlişki Temalar	27
Tablo 8 Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Öğrenci – Öğretmen İlişkisi Temaları.....	28
Tablo 9 Ailelerin Gösterilere Katılımının İş Doyumuna Etkisi Temaları	29
Tablo 10 Öğrencilerin Gelişmelerinin Öğrenci Motivasyonuna Etkisi Temaları	31
Tablo 11 Süreçteki Aksaklıkların – Sürprizlerin İş Doyumuna Etkisi Temaları.....	32
Tablo 12 Yıl Sonu Gösterilerine Katılım Düzeyinin Sınıf Atmosferine Etkisi Temaları.....	33
Tablo 13 Yıl Sonu Gösterilerine Geri Bildirimin Öğretim Yöntemine Etkisi Temaları.....	35
Tablo 14 Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Yaşananlardan Elde Edilen Deneyimlerin Mesleğe Bakış Açısına Etkisi Temaları	36
Tablo 15 Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Yaşananlardan Elde Edilen Deneyimlerin Mesleğe Bakış Açısına Etkisi Temaları.....	38

Bölüm 1

Giriş

Eğitim hayatı insanların tüm hayatını kapsayan, her yaşta devam eden ve başta birey olmak üzere toplumun da geleceğini önemli biçimde etkileyen bir süreç olarak bilinmektedir. Bireyler yaşamları boyunca bir takım eğitimler almaktadır ve bu eğitimlere göre kişiliklerinde ve davranışlarında farklılıklar görülmesine neden olmaktadır (Şimşek, 2020; Senemoğlu, 2020; Bozbaş Çümlek ve Özaslan, 2021). Bu bağlamda düşünüldüğünde bireylerin eğitimlerinin ilk aldıkları yer okul öncesi eğitimi olarak bilinmektedir. Okul öncesi eğitim dönemi bireylerin hayatı boyunca elde edeceği tüm eğitimlerin alt yapısını oluşturması bakımından son derece önem arz etmektedir (Katrancı, 2020).

Aral ve arkadaşlarının çalışmasında yapılan okul öncesi eğitim tanımına göre; bireyin hayata gözlerini açtığı andan ilkokula başladığı ana kadar geçen tüm süreyi kapsayan ve bu süreçte edinilen bilgilerin bireyler için gelecek yaşamlarında etkin bir öneme sahip olduğu, bedensel, sosyal, zihinsel, motor becerilerini edindiği, karakterini şekillendirdiği döneme okul öncesi eğitim dönemi adı verilmektedir (Aral vd. 2002). Bu tanıma göre bireylerin ilk 6 yılında psiko-motor, bilişsel, kişisel, dilsel, duygusal ve sosyal alanlar bağlamında desteklenmesi, bireylerin sahip olduğu kişiliklerin ortaya çıkması, potansiyellerini keşfetmesi gibi amaçlarla verilen eğitimler okul öncesi eğitimin temel amacı olarak belirlenmiştir (Katrancı, 2020; Kuru, 2020; Bozbaş Çümlek ve Özaslan, 2021). Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin okul öncesi eğitim alması ile almaması durumunda karşılaştıkları sorunlara odaklanmaktadır. Bu bağlamda incelendiğinde çalışmalar genel olarak, okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin bilişsel, psiko-motor, psiko-sosyal ve dilsel bakımdan okul öncesi eğitim alan grubun gerisinde kaldığı, kendi gelişimlerini daha geç tamamlaması üzerinde yoğunlaşmaktadır (Kök vd. 2005).

Okul öncesi eğitim, çocukların gelişim düzeylerine göre değişiklik gösteren, çocuklar için uyarıcı çevre seçenekleri sunan, bireylerin kendilerine özel farklılıklarını dikkate alan ve onları ilköğretime hazırlayan bir süreçtir. Bu süreçte çocukların kişilikleri oluşmaya ve şekillenmeye başlamaktadır. Bireylerin temel

bilgi ve becerileri kazanması, bu bilgi ve becerilerin gelişmesi ve sonraki dönemlerde kullanılabilir hale gelmesi çocuklar için önem arz etmektedir. Bu dönemde kazanılan bilgi ve beceriler bireylerin yaşamını etkilemektedir. İleriki dönemlerde yaşayacakları hayatı, içlerinde bulunacakları ruhsal, fiziksel, psiko-sosyal durumları belirleyen etmenler bu dönemde ortaya çıkmakta ve şekillenmektedir (Günay ve Akman, 2009).

Okul öncesi eğitiminde öğrencilerin kendini tanıması, kendinin ve karakterinin yapabileceği şeylerin farkında olması sağlanmaktadır (Senemoğlu, 1994). Okul öncesi eğitimle birlikte bireyler arkadaşlık kurma, sosyal beceriler edinme, ortak çalışmalarda bulunma, ortaya çıkan sorunları çözümlenebilme, empati yeteneği kazanma, sevgi ve şefkat besleme, kültürlerin farkında olma, kendi kültürü ile diğer kültürler arasında bağ kurma, bedensel – algısal becerileri geliştirme, yaratıcılığı ön plana çıkarma, analitik düşünme gibi becerilerin gelişimleri kazanılmaktadır. Bireyin doğumundan ilköğretim eğitimine geçene kadar ki dönemi kapsayan okul öncesi eğitim bireye kendini tanımasının yanı sıra toplumun değerlerini öğreten ve bu değerleri kazandıran bir süreçtir.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde okul öncesi dönemde alınan eğitimlerin kalitesi, bu dönemi etkili geçiren bireylerin gelişimleri bireylerin kendilerini bulmalarında önem arz etmektedir. Okul öncesi dönemde eğitim alan bireylerin eğitim almayan bireylere nazaran daha erken yaşta kişilik gelişimi yaşadıkları, toplumla uyumlarının üst düzeyde olduğu, sosyal, duygusal, zihinsel ve dilsel olarak daha hızlı gelişim gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır (Yaşar ve Aral, 2010; Hong, 2004).

Okul öncesi eğitimin milli eğitimin amaç ve görevlerine uygun şekilde belirlenen amaç ve görevleri şu şekilde aktarılmaktadır;

- çocukları ilköğretim için hazır hale getirmek,
- çocukların zihinsel, bedensel ve duygusal gelişim kazanmasını sağlamak,
- çocuklara iyi alışkanlıklar edinmeyi sağlamak,

- çocukların dili güzel bir şekilde kullanmasını ve akıcı konuşmasını sağlamak,

- bütün çocuklar için, geldikleri şartlar ne olursa olsun ortak bir yetiştirme alanı sağlamak (MEB, 2016).

Yine MEB tarafından tasarlanan Okul Öncesi Eğitim Programı maddeleri şu şekilde sıralanmaktadır;

1. Okul öncesi eğitimi planı çocukların bireysel olarak farklılıklarına ve gereksinimlerine uygun olmalıdır.

2. Okul öncesi eğitimi çocukların sosyal, motor ve duygusal gelişimlerini desteklemelidir. Bunun yanında dil ve bilişsel gelişimini de hesaba katılmalıdır. Ayrıca çocuklara öz bakım becerileri kazandırılmalı ve onları ilkokula hazırlamalıdır.

3. Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilmek için demokratik eğitim anlayışı çerçevesinde bir öğrenme ortamı hazırlanmalıdır.

4. Çocuklar için düzenlenen etkinliklerin çocukların gereksinimleri ve ilgi alanlarına göre düzenlenmesi gerekmektedir. Bu düzenlemeler yapılırken okulun ve çevrenin olanakları da düşünülerek planlamalar yapılmalıdır.

5. Eğitim sürecine çocukların bildiği kısımlardan başlanmalı ve deneme yanılma yöntemi ile öğrenmesine olanak tanınmalıdır.

6. Çocukların Türkçeyi doğru, akıcı ve güzel bir şekilde konuşmalarına önem verilmelidir.

7. Okul öncesi dönemde çocuklara verilen eğitim ile birlikte çocuklarda hoşgörü, sevgi, saygı, sorumluluk, iş birliği, dayanışma, yardımlaşma ve paylaşma gibi duyguların geliştirilmesi sağlanmalıdır.

8. Çocuklara verilen eğitimle birlikte onların kendilerine güvenleri ve saygıları sağlamalıdır. Ayrıca çocukların öz denetim kazanması desteklenmelidir.

9. Çocuklar için en uygun öğrenme yöntemi oyun temelli yöntemlerdir. Bu bağlamda çocuklara verilecek eğitimler oyun temelli etkinlikler ile sağlanmalıdır.

10. Çocuklarla iletişim kurulurken onların kişiliğini zedeleyici davranışlarda bulunmaktan kaçınılmalı, onları baskılayan ve kısıtlayan şeylere yer verilmemelidir.

11. Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, bu konuda yardıma ihtiyaç duydukları noktada yetişkin desteği sağlanmalı, onlara rehberlik edilmeli, yetişkinler tarafından onların kendini güvende hissetmeleri için yakınlık kurulmalıdır.

12. Çocukların kendi duygularının yanı sıra başkalarının duygularını da fark etmesi sağlanmalıdır.

13. Çocukların iletişim kurma, kendilerini ifade edebilme, duygularını anlatma davranışları desteklenmelidir. Bunların yanısıra hayal güçleri, eleştirel düşünme becerileri ve yaratıcılıkları geliştirilmelidir.

14. Programlar hazırlanırken çocukların içinde bulunduğu çevrenin ve ailelerin özellikleri dikkate alınmalıdır.

15. Eğitim süreci boyunca çocuğun ve ailenin etkin bir şekilde katılımı sağlanmalıdır.

16. Okul öncesi eğitimde yer alan süreçler ile birlikte rehberlik hizmetleri bir bütün halinde yer almalıdır.

17. Okul öncesi eğitim programı ile birlikte çocuğun gelişimi düzenli bir şekilde değerlendirilmelidir.

18. Değerlendirme sonuçlarından elde edilen veriler çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla kullanılmalıdır (MEB, 2016).

Okul öncesi eğitim kurumlarında yıl sonu gösterileri genel olarak çocukların dönem içerisinde edindiği bilgi ve becerileri eğlence ile harmanlayarak sergilemesi şeklinde özetlenebilir. Bu gösterilerde temel amaç, çocukların öğrenme sürecini kutlaması, gelişimlerini sergilemesi ve aileleri tarafından onay görme gibi farklı açılar içermektedir. Genel olarak yıl boyunca öğrenilen oyunlar, şarkılar, dansların sergilendiği bu gösterilerde öğrenciler aileleri ve öğretmenlerine kendilerini göstermeye çalışmaktadırlar. Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerin başarılı görüldüğünde kendini iyi hissetmesi ya da tam tersi durumda başarısız görülmesi durumunda kötü hissetmesi olası beklentiler arasındadır (Sezgin, 2020).

Yıl sonu gösterilerinin temel amaçları; öğrenilenlerin pekiştirilmesi, özgüven kazanımı, öğrenciler ile aileler arasındaki bağın kurulması, sosyal becerilerin geliştirilmesi şeklinde sıralanabilir. Bu bağlamda öğrenciler bilişsel, motor, duygusal ve sosyal açıdan gelişim gösterebilir. Yıl sonu gösterileri süreç odaklı bir şekilde düzenlenerek uygulandığı takdirde öğrencileri olumlu etkileyebilir (Sezgin, 2023). Özetle yıl sonu gösterileri; öğrencilerin kendisini göstermeye çalıştığı, gelişim gösterdiği bir gösteri olmasının yanısıra aile, öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkiyi de pekiştiren bir ortam hazırlamaktadır.

1.1 Problem Durumu

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan öğretmenlerin yıl sonu gösterilerine öğrencileri hazırlarken yaşadıkları zorlukları ve psikolojik olarak ne hissettiklerinin belirlenmesidir. Bu bağlamda okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır.

Araştırmanın temel amacı, İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin, yıl sonu gösterilerine yönelik deneyimleri ve görüşleri üzerinden yeterlilikleri ile karşılaştıkları güçlükleri daha detaylı ve açıklayıcı bir şekilde anlamaktır.

Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış anket kullanılmıştır. Anket soruları, uzman görüşleri alınarak, araştırma sorularını kapsayıcı ve nitelikli bir şekilde hazırlanmıştır. Bu anket, öğretmenlerin yıl sonu gösterileriyle ilgili deneyimlerini, yeterliliklerini ve güçlüklerini ifade etmeleri için tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılar, Çekmeköy ilçesindeki özel okullarda görev yapan ve rastgele seçilmiş 12 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Ölçüt, araştırmacı tarafından oluşturulmuş ya da daha önce hazırlanmış ölçütler listesi kullanılarak belirlenmiştir (Marshall & Rossman, 2014).

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin yıl sonu gösterilerine yönelik deneyimlerini ve görüşlerini inceleyerek, bu uygulamaların öğretmenlerin psikolojik iyi olma hali ve iş doyumunu üzerindeki etkilerini anlamayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın ölçütleri ve dahil edilme kriterleri aşağıdaki gibidir:

- 1- Araştırmaya katılıma istekli olmak.
- 2- Okul öncesi öğretmeni olmak.
- 3- Okul öncesi eğitime ilişkin tecrübesi bulunmak.
- 4- Yıl sonu gösterilerine katılmış olmak.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu bağlamda okul öncesi dönemde eğitim alan öğrencilerin yıl sonu gösterilerinin de önemi öğrenciler açısından önemli bir noktaya konumlandırılmaktadır. Öğrencilerin doğduğu andan itibaren aldığı eğitimler ve bu eğitim sürecinde edindiği bilgileri pekiştirme ve eğitim sürecinde o yılın sonunun geldiği, bireyin bir sonraki eğitim yılına hazırlanması için verilen aranın işaretçisi olan yıl sonu gösterileri öğrenciler için önemlidir. Aynı zamanda bu öğretmenler için de benzer bir olayın yaşanması anlamı taşımaktadır. Bu çalışmada

odaklanılmak istenen konu okul öncesi eğitimde yıl sonu gösterilerinin öğretmenler açısından incelenmesine dayanmaktadır. Öğretmenlerin psikolojik iyi olma hali ile iş doyumu açısından ele alınacağı bu çalışmada okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan öğretmenlerin yıl sonu gösterilerine öğrencileri hazırlarken yaşadıkları zorlukları ve psikolojik olarak ne hissettiklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin, yıl sonu gösterilerine yönelik deneyimleri ve görüşleri üzerinden yeterlilikleri ile karşılaştıkları güçlükleri daha detaylı ve açıklayıcı bir şekilde anlaşılması için öğretmenlere bir takım sorular yöneltilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış anket kullanılmıştır. Anket soruları, uzman görüşleri alınarak, araştırma sorularını kapsayıcı ve nitelikli bir şekilde hazırlanmıştır. Bu anket, öğretmenlerin yıl sonu gösterileriyle ilgili deneyimlerini, yeterliliklerini ve güçlüklerini ifade etmeleri için tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılar, Çekmeköy ilçesindeki özel okullarda görev yapan ve rastgele seçilmiş 12 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin yıl sonu gösterilerine yönelik deneyimlerini ve görüşlerini inceleyerek, bu uygulamaların öğretmenlerin psikolojik iyi olma hali ve iş doyumu üzerindeki etkilerini anlamayı amaçlamaktadır.

1.3 Araştırma Soruları

Araştırmanın amaçları doğrultusunda sorular aşağıdaki gibidir:

1. Mezun olduğunuz bölüm nedir?
2. Öğretmenlik mesleğindeki hizmet süreniz nedir?
3. Sizce yıl sonu gösterileri, öğrencilerin gelişimine nasıl katkı sağlar?
4. Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizi izlerken duygusal bir memnuniyet yaşıyor musunuz?
5. Öğrencilerinizin performansını izlemek sizi gelişmiş bir öğretmen olarak hissettiriyor mu?

6. Yıl sonu gösterilerinde öğrencilerinizin sergilediği yetenekler, sınıf içindeki günlük etkileşimlerinizi nasıl etkiler?

7. Yıl sonu gösterilerinin planlanması ve hazırlığı sürecindeki katılımınız, iş doyumunuzu nasıl etkiler?

8. Öğrencilerinizin gösteri öncesindeki heyecanı ve enerjisi, sizin sınıf içindeki enerji düzeyinizi nasıl etkiler?

9. Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizle kurduğunuz bağlantı, öğrenci-öğretmen ilişkilerinizi nasıl etkiler?

10. Yıl sonu gösterilerine yönelik hazırlık sürecinde, öğrencilerinizin size olan güveni artar mı?

11. Öğrencilerinizin ailelerinin yıl sonu gösterilerine katılımı, sizin iş doyumunu düzeyinizi nasıl etkiler?

12. Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizin gösterdiği gelişmeler, sınıftaki genel öğrenci motivasyonunu nasıl etkiler?

13. Yıl sonu gösterilerinin planlanması sürecindeki aksaklıklar veya sürprizler, iş doyumunuzu nasıl etkiler?

14. Öğrencilerinizin yıl sonu gösterilerine katılım düzeyi, sınıf içindeki atmosferi nasıl değiştirir?

15. Yıl sonu gösterilerinin ardından öğrencilerinizin ve ailelerinin geri bildirimleri, sizin öğretim yöntemlerinizi gözden geçirmenize nasıl katkı sağlar mı?

16. Yıl sonu gösterileri sırasında yaşanan olumlu anılar ve deneyimler, öğretmenlik mesleğine olan bakış açınızı nasıl etkiler?

17. Yıl sonu gösterileri sırasında yaşanan olumsuz anılar ve deneyimler, öğretmenlik mesleğine olan bakış açınızı nasıl etkiler?

Bölüm 2

Alan Yazın Taraması

2.1 Psikolojik İyi Olma Hali

İnsanların hayatında en önemli etmenlerin başında sağlık, mutluluk gibi konular gelmektedir. Bu amaç doğrultusunda düşünüldüğünde psikolojinin temel konusunun bireyin iyi olması, mutluluğa ulaşması konularına odaklanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yapmış olduğu sağlıklı olma tanımı; bireyin hastalıklı olmaması, herhangi bir sakatlığa sahip olmaması, fiziksel, sosyal ve ruhsal yönlerden iyi olması şeklinde tanımlanmaktadır (DSÖ, 1984).

Psikolojik iyi olma tanımı; bireylerin hayatın rutinin dışında kendini çok iyi hissetmesi anlamına gelmektedir (Maloney, 1990). Psikolojik açıdan iyi olma durumu, bireyin iyi olması, kendini iyi hissetmesinden ziyade kendini gerçekleştirmesi ile mümkündür (Topuz, 2013). Bir başka tanıma göre psikolojik olarak iyi olma durumu, temelde bireylerin yaşamlarının kalitesinin yüksek olduğunu, algılanan yaşam kalitesi, davranışsal yeterlik ve öznel çevre olarak tanımlanmıştır (Lawton, 1990).

Psikolojik iyi olma kavramı ilk olarak Bradburn tarafından araştırılmıştır. Bradburn'e göre psikolojik iyi olma kavramı insanın olumlu ve olumsuz duyguları birbirinden ayırarak kabul etmesine dayanmaktadır. Bu tanıma göre olumlu yani pozitif duyguların olumsuz yani negatif duygulardan fazla olduğu anlarda bireyin psikolojik iyi olması beklenmektedir (Bradburn, 1969). Bu tanımın yanısıra Ryff tarafından psikolojik iyi olma kavramı Bradburn'un tanımına ek olarak yaşam doyumu gibi kavramlarla tamamlamaktadır. Ryff tarafından tanımlanan modelde altı ana faktör yer almaktadır. Bunlar; bireysel gelişim, kendini kabul etme, çevreyi yönetme, özerklik, yaşam amacı, diğer insanlarla olumlu ilişkilerdir (Ryff, 1989). Bunun ardından yapılan Diener ve arkadaşlarının çalışmasında ise iyimserlik ve ilgilenmek gibi bazı alt maddeler eklenerek psikolojik iyi olma ölçekleri genişletilmiştir.

İyi olma durumu literatürde hedonic ve eudaimonic olmak üzere iki farklı yaklaşım ile ele alınmıştır (Ryan ve Deci, 2001). Hedonic yaklaşımı haz odaklı bir

yaklaşım iken eudaimonic yaklaşımı fayda odaklı bir yaklaşımdır. Hedonic yaklaşımda ana tema bireyin iyi olmasını mutlu olmasına, haz almasına bağlanmaktadır. Bireyin iyi olması öznel olarak belirlenen değerlerin sağlanması, haz almasıyla mümkündür. Diğer yaklaşımda ise psikolojik işlevselliğin sağlanması yani bireyin kendini gerçekleştirme ile mümkündür. Buradaki hedonic yaklaşım öznel iyi oluş kavramını, eudaimonic yaklaşım ise psikolojik iyi oluş kavramını oluşturmaktadır. Bu yaklaşıma aynı zamanda mutluluk ve hazcılık yaklaşımları da denilmektedir (Diener, 1989; Waterman, 1993; Ryan ve Deci, 2001).

Maloney'in çalışmasına göre psikolojik iyi olma hali üç ana başlıkta incelenmektedir. Bu başlıklardan ilki; bireyin psikolojik açıdan depresyon, anksiyete, duygu durum bozukluğu gibi bir takım hastalıklara sahip olmaması durumudur. Bu durumda kişi psikolojik olarak iyi sınıfına mensup bir birey olarak tanımlanmaktadır. İkinci durumda ise bireyin toplum normlarına göre normal bir yaşantıya sahip olması ve bu durumdan hoşnut olması durumu yer almaktadır. Son durumda ise bireyin kendisini standartların üzerinde bir yerde hissetmesi durumudur (Maloney, 1990).

Bir başka psikolojik iyi olma durumu ise bireyin kendi hayat standartlarını değerlendirmesi ile ortaya çıkan tanımdır. Bu tanıma göre, bireyin kendi hayat döngüsünü yaşarken sahip olduğu bilişsel, duygusal, fiziksel değişkenlerin durumuna göre iyi olma durumu değişim göstermektedir. İyi olma durumu kişiden kişiye değişmekte ve öznel yargılarla belirlenmektedir (Diener vd. 2002).

Literatürde psikolojik iyi olma hali yaşam doyumu ile benzer bir kavram olarak da ele alınmaktadır. Yaşam doyumu üzerine yapılan incelemelerde yaşam doyumunun psikolojik iyi olma durumunun bir tamamlayıcısı olduğu, duygusal ve bilişsel çevre ile birlikte mutluluk ve hazcılığı da içine alarak genel bir çerçeveye oluşturduğu konusuna değinilmektedir. İyi olma halinin boyutları arasında; çevreyle ilişkiler, diğer insanlarla iyi ilişkiler, özerklik, yaşamın amacı ve kişisel amaçlar gibi alt boyutları yer almaktadır (Ryff, 1989, Ryff ve Keyes, 1995).

2.2 İş Doyumu

İş kavramı, bireylerin kendi hayatlarını idame ettirmek için gereken maddi kaynağı sağlama adına ortaya çıkan bir kavramdır. Bu kavram sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkmış ve daha sonraki dönemlerde yaşanan endüstri devrimi ile birlikte değişime uğramıştır. Endüstri devrimi ile birlikte insanların yanı sıra makinelerin üretimde devreye girmesi söz konusu olmuştur. Yaşamını devam ettirmek isteyen bireylerin para kazanmak, maddi gücü elinde bulundurmamak amacıyla bir iş kolunda faaliyet göstermesi gerekmektedir.

İş kavramı, tarihsel süreçte çalışma, emek, görev, meslek gibi tanımlarla aynı anlama gelmeye başlamıştır (Pincus, 1986). İş kavramı başta ekonomik olmak üzere toplumsal, psikolojik gibi bir çok boyutta ele alınması gereken bir kavramdır. Ekonomik yönden incelendiğinde iş kavramı, bireylerin yaşam koşullarını koruması ya da yükseltebilmesi, yaşamlarına devam edebilmesi için gereken şeylere sahip olma adına gösterdikleri zihinsel ya da fiziksel efor olarak tanımlanmaktadır. Psikolojik yönden yapılan iş kavramı tanımı ise bireylerin belirli bir tatmine ulaşması ya da belirli bir statü kazanması karşılığında gösterdiği çabalar olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal yönden yapılan iş kavramı tanımı ise bireylerin çalışma hayatlarında diğer bireylerle etkileşim ya da iletişim çabası içinde bulunması şeklinde tanımlanmaktadır (Sabuncuoğlu ve Tokol, 2001).

İş doyumu kavramı ise bireylerin iş hayatlarında elde ettikleri, arzu ettikleri şeylere ulaşması, hayal ettikleri karşılığı almaları, duygusal hazlarının tatmin edebilmesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde doyum kavramının doğası gereği iş doyumunun bireyden bireye değişiklik göstermesi normaldir. Doyum hissi bireyin algısına, kendi iç huzurundaki dengelerin kurulmasına göre farklılaşmaktadır. Bireylerin çalıştıkları yer ile kendi istekleri arasında kurulan uyum dengesinin sağlanması durumunda iş doyumu sağlanabilir. Bu dengede ana unsur bireylerin istekleri ile çalıştığı kurumların isteklerinin benzer seviyelerde olması, dengenin kurulmuş olmasıdır. Bu kapsama düşünüldüğünce bireylerin iş yerlerine karşı hissettiği duygular ile iç huzurları arasındaki dengeler iş doyumunu doğrudan etkilemektedir (Viera, 2005; İşcan ve Timuroğlu, 2007; Celep, 2023).

İş doyumu kavramı 1900'li yılların başında Taylor ve Gilbert tarafından literatüre kazandırılmıştır. Taylor ve Gilbert'in çalışmasında fabrika personelinin neden yorgun ve stres altında çalıştığı konularına odaklanmak için önerdiği bu terim zamanla literatürde kullanılır hale gelmiştir (Doğan, 2009). Hoppock'un kitabında iş doyumu şeklinde kullanılması ile birlikte ise literatürde bugünkü kullanıldığı halini almıştır. Hoppock'un kitabında iş doyumu kelime gurubunun tanımı fizyolojik, psikolojik ve toplumsal bakımlardan ele alınmış ve bireylerin iş olarak gördüğü şeylerden memnun olma derecesi üzerine odaklanmıştır (Hoopock, 1935).

Daha sonraki dönemlerde Hoppock'un birçok dış unsurdan etkilenen iş doyumu kavramının sadece bireyin nasıl hissettiğine odaklanmasının dışında farklı tanımlamalar da yapılmıştır. Doğan'ın çalışmasında görülen iş doyumu kavramı; bireyin çalıştığı yer ve yaptığı iş bağlamında kendisinde oluşan duyguların tamamını göz önünde bulundurarak bireyin yaptığı işi keyif alarak yapması ve mutlu olması üzerine odaklanmıştır (Doğan, 2009).

Bir başka çalışmada; çalışan bireylerin çalışmaları karşılığında elde ettikleri ile işe başlamadan önce elde etmeyi planladıkları, beklemedikleri şeylerin karşılaştırılması sonucu bireyde oluşan duyguların tamamı iş doyumu olarak tanımlanmıştır (Sönmezer ve Eryaman, 2008).

İş doyumu; çalışanların sorumluluklarını yerine getirdiği sırada aynı zamanda işine ve çalışma ortamına karşı oluşan bağlılık duygusudur. İş doyumu bireyin çalıştığı ortamdan etkilenen, değişken bir yapıya sahiptir (Bakan, 2018). İş doyumu bireylerin işinden aldığı hazzın, olumlu duyguların seviyesini belirlemektedir (Başaran, 2008).

Özetle, iş doyumu kavramı bireylerin yaptıkları iş karşısında elde ettiği maddi ve manevi şeylerden tatmin olması, motivasyon kazanması olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin çalışırken hem kendi içinde hem de iş çevresinde yer alması, kendi geçimlerini sağlamasının yanısıra fiziksel, psikolojik ve toplumsal bakımdan bir karşılık alması, kendisini değerli hissetmesi gibi kavramlar iş doyumu için öne çıkan kavramlardır.

İş doyumunun sağlanması hem çalışan hem de iş veren açısından önem arz etmektedir. Çalışan bireylerin elde ettikleri gelirler, manevi kazanımlar ile birlikte kendini güvende hissetmesi gerekmektedir. Bu gereklilikler sağlandığı takdirde bireylerin başarılı olması mümkündür. Aksi takdirde işini kaybetme korkusu, maaş azalması, kariyerinde duraksama ya da gerileme çekincesi yüzünden işe olan motivasyon azalmaktadır. Bireylerin iş yerlerinde gösterdiği performansların ödüllendirilmesi, takdir edilmesi gurur duymasını sağlayacaktır. İş doyumuna ulaşan birey ise kendi iç huzurunu yakalayacak, yaşam kalitesini yükseltecek ve dolayısıyla iş verenin ve toplumun yaşam kalitesini de olumlu etkileyecektir (Çelikkol, 2001).

İş doyumunda yaşanan problemler belirlenip üstesinden gelinmediği takdirde bireylerin motivasyonu düşecektir. Yöneticilerin bireylerdeki iş doyum düzeyini anlaması, buna göre pozisyon alması önemlidir. İş doyumunda ortaya çıkan sorunların üzerine gidildikçe çalışan bireyler ile kurulan bağlar güçlenecek, iletişim pozitif etkilenecektir. İş doyumunun düşmesinin önüne geçilmesi için en önemli etmenlerden biri iletişim sorununun ortadan kalkması olarak düşünülmektedir. Profesyonel bir çalışma ortamının oluşması, çalışanların iş doyumunun sağlanması ve bireysel olarak ilgilenildiğinin anlaşılması ile birlikte optimum çalışma ortamının sağlanması mümkündür (Güney, 2017; Demiray, 2018).

Öğretmenlerin iş doyumunu üzerine yapılan çalışmalar genel olarak öğretmenlerin verdiği eğitimin kalitesi ve verimliliği üzerine odaklanmaktadır. Bu kapsamda incelendiğinde öğretmenlerin iş doyumunun artması verimliliği ve eğitimin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Öğretmenlerde iş doyumunu artırmak için yapılması gerekenler; örgütteki sosyalleşmeyi artırmak ve bunun yanısıra bireyi olumsuz etkileyecek ve sosyalleşmeye doğrudan negatif etkide bulunacak etkileri en aza indirmek olarak sıralanabilir (Özkan, 2017).

Literatürde iş doyumuna etki eden faktörler incelendiğinde;

- Bireysel Faktörler: Yaş, Mesleki Kıdem, Cinsiyet, Eğitim Düzeyi (Eğinli, 2009; Tınaz, 2009; Sevimli ve İşcan, 2005; Söyük, 2007; Aşık, 2010)

- Örgütsel Faktörler: İşin Niteliği, İşte Yükselme Olanakları, Ödeme, Çalışma

Koşulları, İş Arkadaşları (Başaran, 2008; Keser, 2019; Özkalp vd. 2019; Luthans, 2011) olarak sınıflandırılmaktadır.

Literatürde iş doyumu genel olarak iki kuram üzerinden incelenmektedir. Bu kuramlar; Kapsam Kuramları ve Süreç kuramlarıdır (Koçel, 2014).

Kapsam kuramlarında ana başlıklar; Maslow tarafından ortaya atılan İhtiyaçlar Hiyerarşisi, Herzberg tarafından önerilen Çift Faktör Kuramı ve McClelland tarafından önerilen İhtiyaçlar Kuramıdır.

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi genel olarak insanın kendisini var etmesi, en yüksek performansını göstermesi için gereken özelliklere odaklanmaktadır. Bu odaklar şu şekilde özetlenebilir;

- duygusal tepkiler üzerinde kurulan üstünlük,
- özerklik kapsamında bir üstünlüğün sağlanması,
- soruna odaklanma aşamasında bir üstünlük sağlanması,
- gerçekliğin algılanması aşamasında bir üstünlük sağlanması,
- kişilik yapısının demokratik bir hal almasında üstünlük sağlanması,
- yaratıcılık sisteminde üstünlük sağlanması,
- değer sisteminde üstünlük sağlanması,
- insan ilişkilerinde üstünlük kurduğunun belirginleşmesi şeklinde özetlenebilir (Maslow, 1962).

Maslow, İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi'nde bir piramit şeklinde yer alan ve 5 basamağı bulunan bir teori ortaya atmıştır. Bu teorideki ilk basamak fizyolojik ihtiyaçlara aittir. Bu, bir canlının var olması için gereken en temel fizyolojik gereksinimleri içermektedir. İkinci basamak ise güvenlik aşamasıdır. Üçüncü basamakta sevme – sevilme – aidiyet duygularına odaklanan sosyal ihtiyaçlar yer almaktadır. Dördüncü basamakta saygı ihtiyacı, başkaları tarafından tanınma

ihtiyacı bulunmaktadır. Beşinci ve son basamakta ise kendini gerçekleştirme konusu yer almaktadır (Cao vd. 2013; Maslow, 1954). İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi'ndeki basamaklara örnek vermek gerekirse ilk basamakta yeme – içme, barınma, uyuma gibi temel fizyolojik ihtiyaçlar yer almaktadır. İkinci basamakta hukuksal ve fiziksel olarak çevreye karşı korunma ihtiyacı yer almaktadır. Üçüncü basamakta aidiyet hissi, sevmek ve sevilme ihtiyacı bulunmaktadır. Dördüncü basamak ise başarı sağlama, bağımsız olma, güç elde etme, bilinirlik gibi konular içeren saygı basamağıdır. Beşinci ve son basamakta ise yaratıcı olmak, birey olmanın da ötesinde insanlığı ilerletme konuları yer almaktadır (Eroğlu, 2013; McLeod, 2018; Liu, 2016).

Herzberg tarafından önerilen Çift Faktör Kuramı ise Maslow'un kuramının geliştirilmiş bir versiyonunu içermektedir. Bu kurama göre bireylerin motivasyonu, iş doyumunu, verimlilik gibi konuların birbiri üzerine etkisi olduğu düşünülmektedir. Herzberg tarafından önerilen Çift Faktör Kuramında Motivasyon ve İş Tatmini konusunda bireylerin iki yönlü; tatminsizlik ve tatmin edici faktörleri tarafından etkisi bir arada ele alınmaktadır. Tatmin Edici başlığı altında bireyi motive eden tanınır olma, başarılı olma, sorumluluk, kişisel gelişim, yükselme olanakları yer almaktadır. Tatminsizlik başlığı altında ise kazanılan ücret, insan ilişkileri, çalışılan yerdeki politikalar, yönetimle kurulan bağ, denetim aşamasının düzeni ve niteliği gibi konular yer almaktadır (Eren, 2003; Aktaş, 2002; Onaran, 1981).

McClelland'ın başarıma ihtiyacı üzerine kurulu olan teorisinde ise bireylerin düşük ya da yüksek başarı ihtiyacı olarak iki sınıfa ayrılabilceği üzerinde durulmaktadır. Burada yüksek başarı ihtiyacına sahip olan kişiler genel olarak daha çok sorumluluk almayı ve bunun karşılığında kendi performansları ile ilgili geri dönüşler almak isterler. Bu bağlamda örgüt içerisinde yer alana yüksek başarı isteğine sahip kişi sayısı arttıkça başarı artacaktır şeklinde yorum yapmak mümkündür. McClelland'ın teorisine göre bireylerin motivasyon aşamasında güç, başarı ve sosyalleşme ihtiyacı olmak üzere 3 ana faktör yer aldığı söylenmektedir (Wagner ve Hollenbeck, 2010). Bu faktörler incelendiğinde bireyler genel olarak kendilerini iyi hissettiği ve geliştirdiği işlerde çalışmaya odaklanmaktadır. Başarıya duyulan ihtiyaçtan dolayı bireyler başarıları oranında bir dönüt almak isterler. Diğer insanlar tarafından değerlendirilmek ve başarılı bulunmak bireylerin sosyalleşme

ihtiyaçlarını da olumlu etkilemektedir (George ve Jones, 2012).

Sürece kuramlarında ana başlıklar ise; Vroom tarafından ortaya atılan Beklenti Motivasyonu Kuramı, Adams'ın önerdiği Eşitlik Kuramı ve Locke tarafından önerilen Amaç Kuramı olarak sıralanmaktadır (Celep, 2023).

Adams'ın önerdiği Eşitlik Kuramı incelendiğinde temel girdilerin; eğitim seviyesi, harcanan emek, tecrübe, yaş, zeka seviyesi, gösterilen çaba, cinsiyet olarak sıralanabilir. Çıktılar ise sağlanan ayrıcalıklar, verilen ek hizmet ve olanaklar, ödemeler, ödüller ve kazançlar, kıdem yükseltme, üst yöneticiler tarafından onaylanma ve beğenilme, statü şeklinde sıralanabilir (Adams, 1965). Burada bahsedilen eşitlik kuramının genel olarak sıkı ilişki içerisinde olduğu değişkenler ise iş tatmini, yoksunluk, sosyal adalet, örgütsel adalet ve işlemsel adalet kavramlarıdır (Hasdemir, 2023).

Bölüm 3

Yöntem

Bu kısımda araştırma için kullanılan modele, katılımcıların çalışmaya dahil edilme şekline, veri toplama aracına ve veri toplama işlemine yer verildikten sonra veri analiz işlemine geçilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma modelinde; verilerin katılımcılar ile görüşerek, gözlem yoluyla ya da doküman incelenmesi yoluyla veriler toplanmaktadır. Bu çalışmada, çalışmaya dahil edilen kişiler ile görüşme yolu ile elde edilen veriler analize dahil edilmiştir.

3.2 Katılımcılar

Araştırma, İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki özel okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin yıl sonu gösterilene yönelik deneyimleri ve görüşlerine odaklanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcılar, Çekmeköy ilçesindeki özel okullarda görev yapan ve rastgele seçilmiş 10 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme, ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Araştırmanın ölçütleri ve dahil edilme kriterleri aşağıdaki gibidir: Araştırmaya katılıma istekli olmak, okul öncesi öğretmeni olmak, okul öncesi eğitime ilişkin tecrübesi bulunmak, yıl sonu gösterilerine katılmış olmak.

Katılımcıların demografik özellikleri aşağıdaki *Tablo 1*'de aktarılmıştır.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Öğre	Mesleki
Ö1	23
Ö2	8

Tablo 1 (devam)

Ö3	3
Ö4	10
Ö5	6
Ö6	12
Ö7	30
Ö8	3
Ö9	13
Ö10	11
Ö11	1
Ö12	5

Tablo 1'de katılımcıların hizmet süresi incelendiğinde ankete katılanların en düşük hizmet süresi 1, en yüksek hizmet süresi ise 30 yıl olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ankete katılanların ortalama hizmet süresi 10,42 yıl olarak hesaplanmıştır.

3.3 Verilerin Toplanması

3.3.1 Veri toplama araçları. Bu çalışmada, çalışmaya dahil olma koşullarını sağlayan öğretmenleri ile görüşme yapılarak veri toplanmıştır. Görüşmeler, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sağlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla katılımcılara yöneltilen sorular nezdinde katılımcılar tarafından soruların cevaplarının genişletilebildiği, görüşmenin akışının katılımcılar tarafından değiştirilebildiği için bu yöntemle başvurulmuştur.

Anket soruları, uzman görüşleri alınarak, araştırma sorularını kapsayıcı ve nitelikli bir şekilde hazırlanmıştır. Bu anket, öğretmenlerin yıl sonu gösterileriyle ilgili deneyimlerini, yeterliliklerini ve güçlüklerini ifade etmeleri için tasarlanmıştır.

Meslekteki hizmet süresi sorusunun ardından katılımcılara yöneltilen sorular şu şekildedir;

1. Sizce yıl sonu gösterileri, öğrencilerin gelişimine nasıl katkı sağlar?

2. Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizi izlerken duygusal bir memnuniyet yaşıyor musunuz?
3. Öğrencilerinizin performansını izlemek sizi gelişmiş bir öğretmen olarak hissettiriyor mu?
4. Yıl sonu gösterilerinde öğrencilerinizin sergilediği yetenekler, sınıf içindeki günlük etkileşimlerinizi nasıl etkiler?
5. Yıl sonu gösterilerinin planlanması ve hazırlığı sürecindeki katılımınız, iş doyumunuzu nasıl etkiler?
6. Öğrencilerinizin gösteri öncesindeki heyecanı ve enerjisi, sizin sınıf içindeki enerji düzeyinizi nasıl etkiler?
7. Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizle kurduğunuz bağlantı, öğrenci-öğretmen ilişkilerinizi nasıl etkiler?
8. Yıl sonu gösterilerine yönelik hazırlık sürecinde, öğrencilerinizin size olan güveni artar mı?
9. Öğrencilerinizin ailelerinin yıl sonu gösterilerine katılımı, sizin iş doyumunu düzeyinizi nasıl etkiler?
10. Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizin gösterdiği gelişmeler, sınıftaki genel öğrenci motivasyonunu nasıl etkiler?
11. Yıl sonu gösterilerinin planlanması sürecindeki aksaklıklar veya sürprizler, iş doyumunuzu nasıl etkiler?
12. Öğrencilerinizin yıl sonu gösterilerine katılım düzeyi, sınıf içindeki atmosferi nasıl değiştirir?
13. Yıl sonu gösterilerinin ardından öğrencilerinizin ve ailelerinin geri bildirimleri, sizin öğretim yöntemlerinizi gözden geçirmenize nasıl katkı sağlar mı?
14. Yıl sonu gösterileri sırasında yaşanan olumlu anılar ve deneyimler, öğretmenlik mesleğine olan bakış açınızı nasıl etkiler?
15. Yıl sonu gösterileri sırasında yaşanan olumsuz anılar ve deneyimler, öğretmenlik mesleğine olan bakış açınızı nasıl etkiler?

Bölüm 4

Bulgular

Bu kısımda araştırmada yöneltilen sorulara verilen cevaplar, bu cevaplar üzerinden oluşturulmuş temalara yer verilmiştir. Ayrıca temaların oluşmasını sağlayan cevaplar aktarılarak bulgular aktarılmıştır.

4.1 Yıl Sonu Gösterilerinin Öğrenci Gelişimine Katkısına İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan ilk soru; “Sizce yıl sonu gösterileri, öğrencilerin gelişimine nasıl katkı sağlar?” sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 2’de aktarılmıştır.

Tablo 2

Yıl Sonu Gösterilerinin Öğrenci Gelişimine Katkı Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Stres Artırıcı	2
Kendini Keşfetme	2
Düzenli – Planlı Yaşam	1
İletişim	1
Olumlu	3
Özgüven	2
Sosyal Beceri – Gelişim	4
Duygu Durum Kontrolü	2

Tablo 2’de görüldüğü üzere ilk soru özelinde 8 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar;

- Stres Artırıcı,
- Kendini Keşfetme,
- Düzenli – Planlı Yaşam,
- İletişim
- Olumlu

- Özgüven
 - Sosyal Beceri – Gelişim
 - Duygu Durum Kontrolü şeklinde sıralanmaktadır.
- Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde

- Stres Artırıcı teması altında cevap veren iki kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin yorumları; Ö9: *"Stres duygularını yansıttıklarını düşünüyorum"* şeklinde açıklanmıştır. Diğer kişi ise Ö10: *"Stres ve kaygı oluşturduğu için olumsuz etkilediğini düşünüyorum"* şeklinde yorum yapmıştır.

- Kendini Keşfetme teması altında cevap veren iki kişi bulunmaktadır. Bu kişilerden ilki Ö4: *"Kendisini, Yetenek ve ilgilerini keşfeder."* şeklindedir. Diğer kişi ise Ö11: *"Kendini bir birey olarak topluma gösterir ve yeteneklerini sergiler,"* şeklindedir.

- Düzenli – Planlı Yaşam teması altında cevap veren bir kişi bulunmaktadır. Bu kişinin cevabı Ö6: *"Düzenli ve planlı hareket etmenin yanı sıra, sene içi aktiviteleriyle birlikte aile katılımlı etkinlikler şeklinde planlama yapılırsa sene boyunca hedeflenen kazanımların tekrarı niteliğinde bir pekiştirme çalışması olarak uygulanabilir."* şeklindedir.

- İletişim teması altında cevap veren bir kişi bulunmaktadır. Bu kişinin cevabı Ö4: *"iletişimini güçlendirir"* şeklindedir.

- Olumlu teması altında 3 kişinin cevabı yer almaktadır. Birinci kişinin cevabı Ö1: *"olumlu etkiler,"* şeklindedir. Diğer iki kişinin (Ö3 ve Ö4) cevapları da birinci cevapla aynı şekildedir.

- Özgüven teması altında 2 kişi cevap yer almaktadır. Birinci kişinin cevabı Ö2: *"öz güven (hazırlık sürecinde çocukların mutlu olması ve sıkılmadan bu sürecin ilerlemesi önemli)"* şeklindedir. İkinci kişinin cevabı ise Ö7: *"özüveni etkiler"* şeklindedir.

- Sosyal Beceri – Gelişim teması altında 3 kişi cevap vermiştir. Bir kişinin

aynı temayı kapsayan iki farklı cevabı bulunmaktadır. Bu kişilerden ilkinin cevabı Ö5: "Öncelikle sosyal gelişimlerine katkı sağlar" ve "arkadaşlarıyla ortak rolleri paylaşmak onların daha sosyal olmasına destek olur," şeklindedir. Ö8: "Sosyalleşme ve toplum önünde kendini gösterme ve ifade yeteneği sağlar" ve Ö12: "Sosyal alanda gelişimi destekler," şeklindedir.

- Duygu Durum Kontrolü teması altında 2 kişi yer almaktadır. Bu kişilerden ilkinin cevabı Ö2: "kalabalık karşısında duygu durum kontrolünü etkiler," şeklindedir. İkinci kişi ise Ö5: "kalabalık karşısında sahne almak olumlu etkiler," şeklindedir.

4.2 Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Öğrencileri İzlerken Duygusal Memnuniyete İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan ikinci soru; "Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizi izlerken duygusal bir memnuniyet yaşıyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 3'te aktarılmıştır.

Tablo 3

Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Yaşanan Duygusal Memnuniyet Durumu Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Gurur Verici	1
Evet	10

Tablo 3'te görüldüğü üzere ikinci soru için 2 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar;

- Gurur Verici ve
- Evet (duygusal memnuniyet sağlıyor) şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Gurur Verici teması altında cevap veren bir kişi bulunmaktadır. Bu kişinin yorumları; Ö3: " Gurur verici bir duygu içerisinde oluyorum. Mutluluk ,duygusallık büyük güzel duyguların karıştığı bir an oluyor" şeklinde açıklanmıştır.

- Evet teması altında cevap veren on kişi bulunmaktadır. Bu kişilerden Ö1,

Ö2, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10 ve Ö11 kişilerinin cevabı genel olarak sadece duygulandığı şeklinde kısa cevaplar şeklindedir. Diğer 3 kişinin cevabı ise; Ö3: "*Gurur verici bir duygu içerisinde oluyorum. Mutluluk ,duygusallık büyüen güzel duyguların karıştığı bir an oluyor,*" Ö5: "*Kesinlikle yaşıyorum. Onların heyecanlı bir şekilde öğrendiklerini sergilemesi beni her zaman heyecanlandırmıştır,*" ve Ö7: "*Çok duygulanyor ve ağlıyorum,*" şeklindedir.

4.3 Öğrenci Performansını İzlemenin Gelişmiş Öğretmenliğe Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan üçüncü soru; "Öğrencilerinizin performansını izlemek sizi gelişmiş bir öğretmen olarak hissettiriyor mu?" sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 4'te aktarılmıştır.

Tablo 4

Öğrenci Performanslarını İzlemenin Gelişmiş Öğretmenliğe Katkı Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Evet	10

Tablo 4'te görüldüğü üzere bu soruya verilen cevaplar tek ana başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

Ö1, Ö3, Ö7: "Evet"; Ö2: "*Onların mutlu bir şekilde performanslarını sergilerken izlemek "başarmış bir öğretmen" gururunu yaşattıyor.*"; Ö4: "*Hem de çok*"; Ö5: "*Evet diyebilirim. Çünkü karşılıklı bir iletişim süreci oluyor. Hangi öğrencinin hangi rolü alabileceğini ayarlamak sonrasında beraber çalışmak hem onlara hem de bizlere çok fazla şey kazandırmaktadır.*"; Ö5: "*Evet, her yıl farklı gruplarla çalışan bir öğretmen için özellikle fayda sağladığını düşünüyorum.*"; Ö6: "*Kendimle ve çocuklarla gurur duymamı ve mesleğime olan sevgimi pekiştiriyor.*"; Ö8: "*Evet, mesleğimin gururunu yaşayarak izliyorum onları.*"; Ö9: "*Kesinlikle hissettiriyor*" şeklindedir.

4.4 Yıl Sonu Gösterilerinde Öğrencilerin Sergiledikleri Yeteneklerin Sınıf İçindeki Etkileşime Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan dördüncü soru; “Yıl sonu gösterilerinde öğrencilerinizin sergilediği yetenekler, sınıf içindeki günlük etkileşimlerinizi nasıl etkiler? sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 5’te aktarılmıştır.

Tablo 5

Yıl Sonu Gösteri Performanslarının Günlük Etkileşime Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Olumsuz	3
Etkilemez	2
Etkilememeli	1
Olumlu	6

Tablo 5’te görüldüğü üzere dördüncü soru özelinde 4 alt tema belirlenmiştir.

Bu temalar;

- Olumsuz,
- Etkilemez,
- Etkilememeli ve
- Olumlu şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde

- Olumsuz teması altında cevap veren üç kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin yorumları; Ö8: *"Tekrarlar sınıf içinde sıkılmalarına ve yorulmalarına sebep oluyor."* şeklinde açıklanmıştır. Bir diğer yorum ise; Ö9: *"Provalar öğrencilerin sıkılmasına diğer etkinliklere katılımı azaltıyor"* şeklindedir. Bu başlık altındaki son yorum ise; Ö11: *"Prova tekrarları sürekli sıkılmalarına ve yapmak istememelerine sebep oluyor."* Prova tekrarları sürekli sıkılmalarına ve yapmak istememelerine sebep oluyor" şeklindedir.

- Etkilemez teması altında cevap veren iki kişi bulunmaktadır. Bu kişilerden

ilki Ö7: "Etkilemez" şeklindedir. Diğer kişi ise Ö10: "Çok bir etkisi olduğunu düşünmüyorum" şeklindedir.

- Etkilenmemeli teması altında cevap veren bir kişi bulunmaktadır. Bu kişinin cevabı Ö6: "Bence etkilememeli, sadece öğrenci motivasyonu göz önünde bulundurulmalıdır," şeklindedir.

- Olumlu teması altında cevap veren 6 kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin cevapları; Ö1 ve Ö3: "olumlu"; Ö2: "Günlük etkileşimimiz olması gerektiği gibi ilerliyor. Keyif alarak ilerliyoruz,"; Ö4: "Öğrenciler arası adil bir dağıtım yapıldıysa olumlu etkiler diye düşünüyorum"; Ö5: "Sahne önünde kendini rahat hisseden öğrenci sınıf ortamında da etkinliklerde daha rahat olabiliyor" ve Ö12: "iletişimimizi ve bağ kurma düzeyimizi artırıyor," şeklindedir.

4.5 Yıl Sonu Gösterilerinin Planlaması ve Hazırlık Sürecindeki Katılımın İş Doyumuna Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan beşinci soru; "Yıl sonu gösterilerinin planlanması ve hazırlığı sürecindeki katılımınız, iş doyumunuzu nasıl etkiler?" sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 6'da aktarılmıştır.

Tablo 6

Yıl Sonu Gösterilerine Katılımın İş Doyumuna Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Etkilemez	1
Olumsuz	5
Olumlu	6

Tablo 6'da görüldüğü üzere beşinci soru özelinde 3 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar;

- Olumsuz,
- Etkilemez,

- Olumlu şekilde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde

- Olumsuz teması altında cevap veren beş kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin yorumları; Ö6: *"Bence stresli bir ortam oluşturuyor hazırlıklar."* şeklinde açıklanmıştır. Bir diğer yorum Ö8: *"Hem sınıf içi etkinlik hem prova hem de çocuklarla ilgilenmek yorucu olabiliyor."* şeklindedir. Bu başlık altındaki diğer yorumlar ise; Ö9: *"olumsuz etkiler,"*; Ö10: *"Çok kez prova ve tekrar yaptığımız için diğer aktivitelere zaman yetmeyebiliyor"* ve Ö11: *"Yorucu olmakta özellikle sınıf içi etkinlikler, provalar, branş dersleri de olunca onlarla ilgilenmek çok zor oluyor"* şeklindedir.

- Etkilemez teması altında cevap veren bir kişi bulunmaktadır (Ö7).

- Olumlu teması altında cevap veren 6 kişi bulunmaktadır. Bu kişilerden ilkinin cevabı; Ö1: *"Kısa sürede uzun çalışmalar değil de, uzun sürede daha rahat hazırlanıyor olunması olumlu bir şekilde ilerlenmesine olanak sağlıyor,"* şeklindedir. Diğer cevaplar ise Ö2: *"pozitif yönde";* Ö3: *"verimliliği ve öğrenci ilişkisini artırdığını düşünüyorum"* şeklindedir. Diğer cevaplar ise; Ö4: *"Aslında yorucu ve oldukça gerilim içeren bir süreç olsa da sonucunu gördüğümüzde sonu mutluluğa çıkan bir dönem oluyor. Her öğrenciyle farklı deneyimler yaşayabiliyorsun. Aileler bu sürece çok dahil olmaya çalışsa da kendi adıma adil ve eşit dağılımlı bir süreç oluşturmaya başarabildiğim için bana pozitif olarak katkı sağlıyor";* Ö5: *"Tüm planlama içerisine dahil olan öğretmen akış, işleyiş konusunda her türlü destek sağlayabileceği gibi, öğrencilerinin de hazır bulunuşluğunu kolaylaştırır,"* ve son olarak Ö12: *"Üretebilme alanımı güçlendirdiği için kendimi mesleki olarak daha iyi ve mutlu hissediyorum"* şeklindedir.

4.6 Öğrencilerin Heyecan ve Enerjisinin Sınıf İçindeki Enerji Düzeyine Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan altıncı soru; *"Öğrencilerinizin gösteri öncesindeki heyecanı ve enerjisi, sizin sınıf içindeki enerji düzeyinizi nasıl*

etkiler?" sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 7’de aktarılmıştır.

Tablo 7

Öğrencilerin Gösterideki Heyecan Ve Enerjinin Öğretmenin Enerjisine Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Olumsuz	2
Hem olumlu hem olumsuz	3
Benzer heyecanlar	2
Olumlu	4

Tablo 7’de görüldüğü üzere altıncı soru özelinde 4 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar;

- Olumsuz,
- Hem Olumlu Hem Olumsuz,
- Benzer Heyecanlar,
- Olumlu şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Olumsuz teması altında cevap veren iki kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin yorumları; Ö9: " Yoğun stres ve iş yükü yaşadığımız için olumsuz etkiler" ve Ö10: "Yoğun stres yaşadığımız için olumsuz etkilediğini düşünüyorum" şeklindedir.

- Hem olumlu hem olumsuz teması altında 3 cevap verilmiştir. Bu cevaplardan birincisi Ö4: "Tabi ki olumlu ve olumsuz yanları olabiliyor ama özellikle olumsuz yanlarını öğrencilere yansıtmadan günlük rutinlerimize devam edebiliyorum. Bu süreçte ders planlamasına gösterilerde olabilecek etkinliklere, çalışmalara yer vererek sınıf enerjisini yüksek tutmaya çalışıyorum" şeklindedir. Diğer cevaplar ise, Ö7: "Olumlu ve olumsuz" ve Ö11: "Hem onlar hem benim için oldukça heyecanlı, kaygılı ve stresli" şeklindedir.

- Benzer heyecanlar teması altında cevap veren iki kişi bulunmaktadır. Bu cevaplar, Ö2: "Onlarla beraber aynı oranda benim de heyecanım ve enerjim yüksek

oluyor. Duygularını anlayarak ve normal olduğunu konuşarak ilerliyorum," ve Ö8: "Benim de heyecanlanmama ve stres yapmama etkili," şeklindedir.

- Olumlu teması altında cevap veren 4 kişi (Ö3, Ö5, Ö6 ve Ö12) bulunmaktadır.

4.7 Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Öğrencilerle Kurulan Bağlantının Öğrenci Öğretmen Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan yedinci soru; "Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizle kurduğunuz bağlantı, öğrenci-öğretmen ilişkilerinizi nasıl etkiler?" sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 8'de aktarılmıştır.

Tablo 8

Öğrencilerle Kurulan Bağlantının Öğrenci Öğretmen Arasındaki İlişki Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Olumsuz	3
Etkisiz	1
Olumlu	7

Tablo 8'de görüldüğü üzere yedinci soru özelinde 3 alt tema belirlenmiştir.

Bu temalar;

- Olumsuz,
- Etkisiz,
- Olumlu şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Olumsuz teması altında cevap veren üç kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin yorumları; Ö8: "Prova ve tekrarlardan dolayı strese girmelerine ve aramızdaki ilişkiyi etkiler"; Ö9: "İzleyici önünde olduklarında kaygı yaşıyoruz" ve Ö10: "Sürekli prova olmasından ötürü onların sıkılması iletişimimizi etkilemekte"

şeklindedir.

- Olumlu teması altında cevap veren 7 kişi bulunmaktadır. Ö1 ve Ö2 kişisi sadece “olumlu” şeklinde cevap vermiştir. Ö3: “*En stresli ve heyecanlı oldukları o süreçte onları anladığımı hissettirmek onlarla aynı duygular içerisinde olduğumu belirtmek aramızdaki bağın daha çok olumlu ilerlemesini sağlıyor*”; Ö4: “*Öğrencileri daha iyi tanımamıza neden oluyor.*”; Ö5: “*Birbirimize en çok kenetlendiğimiz dönem diyebilirim. Öğrencilerimin mezun olacak olmaları ayrı bir heyecan benim için. O yüzden bu gösterilerde kasılmadan eğlenerek dönemi kapatmaları için elimizden gelen her şeyi yapıyorum*”; Ö6: “*Genellikle yapıcı, destekleyici bir yaklaşımla iletişim kurmaya çalışıyoruz. Elbette zorlanan öğrencilerimiz oluyor, onlar için de motivasyon sağlamamız gerekiyor*” ve Ö11: “*Daha güvende ve sıcak bir ortam oluyor. Buda çocukların buldukları ortamda ve benim yanımda daha ait hissettiklerini gözlemleyebiliyorum*” şeklindedir.

- Etkisiz diye cevap veren 1 kişi (Ö7) bulunmaktadır.

4.8 Yıl Sonu Gösterilerine Yönelik Hazırlık Sürecinde Öğrencilerin Güvenine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan sekizinci soru; “Yıl sonu gösterilerine yönelik hazırlık sürecinde, öğrencilerinizin size olan güveni artar mı?” sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 9’da aktarılmıştır.

Tablo 9

Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Öğrenci – Öğretmen İlişkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Değişmez	3
Normal	1
Evet	7

Tablo 9’da görüldüğü üzere sekizinci soru özelinde 3 alt tema belirlenmiştir.

Bu temalar;

- Değişmez,
- Normal,
- Evet şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Değişmez teması altında cevap veren üç kişi bulunmaktadır (Ö7, Ö8 ve Ö11).

- Normal cevabı veren bir kişi bulunmaktadır (Ö6).

- Evet cevabı veren 7 kişi bulunmaktadır. Bu cevaplar incelendiğinde Ö1, Ö3, Ö9 ve Ö12'nin sadece “evet” cevabı verdiği görülmektedir. Diğer cevaplar incelendiğinde Ö2: *“Onların yaşadığı duyguları bastırmadan anlamaya çalışmak, kendimizden de örnek vermek onların hissettiklerini ortaya çıkartmak güvenlerini tabi ki arttırır”*; Ö4: *“Kesinlikle evet. Bizler kendimize ne kadar güvenirse ve onlara güvendiğimizi belli edersek o kadar güzel bir sonuç çıkıyor karşımıza”* ve Ö5: *“Tüm işleyişe hakim olan bir öğretmen, öğrencilerden gelecek soruları daha rahat yanıtlayabileceği ve yönlendirebileceği için güvenlerinin artacağını düşünüyorum”* şeklindedir.

4.9 Öğrenci Ailelerinin Yıl Sonu Gösterilerine Katılımının İş Doyumuna Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan dokuzuncu soru; “Öğrencilerinizin ailelerinin yıl sonu gösterilerine katılımı, sizin iş doyumunu düzeyinizi nasıl etkiler?” sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 10’da aktarılmıştır.

Tablo 10

Ailelerin Gösterilere Katılımının İş Doyumuna Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Etkisiz	1
Olumsuz	3
Olumlu	9

Tablo 10’da görüldüğü üzere dokuzuncu soru özelinde 3 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar;

- Etkisiz,
- Olumsuz,
- Olumlu şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Etkisiz teması altında cevap veren te kişi bulunmaktadır (Ö8).

- Olumsuz cevabı veren üç kişi bulunmaktadır. Birinci kişinin cevabı Ö4: *“Ailelerin kendi kendilerine dahil olma çabaları motivemizi tabi ki biraz düşürüyor. Onlar sürekli kendi çocukları ön planda olsun istedikleri için bu sürece dahil olmak isteyebiliyorlar. Bizler ise buradaki düzeni iyi kurmaya çalışıp her öğrencinin kendi düzeyine ve becerisine göre adil davranmak zorundayız. Bu ortayı bulma süreci biraz bizleri olumsuz etkiliyor,”* şeklindedir. Diğer iki olumsuz cevap veren kişi ise Ö5 ve Ö9’dur.

- Olumlu cevabı veren 9 kişi bulunmaktadır. Bu cevaplar incelendiğinde Ö2, Ö7 ve Ö10’nun “olumlu” cevap verdiği görülmektedir. Diğer cevaplar incelendiğinde Ö1: *“Ailelerin etkinliklere katılımı öğretmen-veli arasındaki işbirliği bu gibi etkinlik zamanlarında olumlu geri dönüşüm kazandırıyor (her iki taraf için)”*; Ö3: *“Birlik ve beraberliği güçlendiriyor”*; Ö6: *“Aile katılımlı her etkinlik öğretmen-veli iletişiminin de daha sağlıklı olmasını sağlar. Bu sebeple biz öğretmenlerin de iş doyumunu düzeyi olumlu yönde artacaktır”*; Ö10: *“Yapılan emeğe gösterilen saygı beni motive eder”*; Ö11: *“Yapmış olduğumuz çalışmaya gösterilen*

saygı olduğunu düşünüp olumlu etkiler” ve Ö12 “Onların desteklerini görmek beni yaptığım iş için daha çok motive ediyor” şeklindedir.

4.10 Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Öğrencilerin Gösterdiği Gelişmelerin Öğrenci Motivasyonuna Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan onuncu soru; “Yıl sonu gösterileri sırasında öğrencilerinizin gösterdiği gelişmeler, sınıftaki genel öğrenci motivasyonunu nasıl etkiler?” sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 11’de aktarılmıştır.

Tablo 11

Öğrencilerin Gelişmelerinin Öğrenci Motivasyonuna Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Olumsuz	4
Olumlu	8

Tablo 11’de görüldüğü üzere onuncu soru özelinde 2 alt tema belirlenmiştir.

Bu temalar;

- Olumsuz,
- Olumlu şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Olumsuz cevabı veren dört kişi bulunmaktadır. Birinci kişinin cevabı Ö7: *“Bazı öğrencilerde motivasyon kaybı olabilir,”* şeklindedir. Diğer cevaplar incelendiğinde Ö8: *“Yapabilen ve yapamayan çocuk arasında yetersizlik hissetmesine sebep oluyor”*; Ö9: *“Yıl sonu gösterisinin bir gelişime katkı sağlamadığını düşünüyorum”*; Ö11: *“Yapamayan öğrenciler oldukça sıkılıp yapan öğrencilere karşı kendilerini yetersiz hissedip kızgınlık göstermektedirler”* şeklindedir.

- Olumlu cevabı veren 8 kişi bulunmaktadır. Bu cevaplar incelendiğinde Ö1; Ö3 ve Ö7'nin "olumlu" cevap verdiği görülmektedir. Diğer cevaplar incelendiğinde Ö2: "Birlikte hareket etmek, birbirlerine uyum içerisinde olmak "ekip" duygusunun yaşanması olumlu bir şekilde etkilenmesini sağlıyor,"; Ö4: "Kendini keşfeden öğrencilerin derslere ilgisi de artıyor"; Ö5: "Tabi ki olumlu yönde etkiler. Öğrenciler burada kendilerini başarılı hissettikçe sınıfta da daha aktif oluyorlar"; Ö6: "Özellikle motivasyonu düşük olan öğrencilerin desteklenerek diğer öğrencilerle aynı seviyeye gelmiş olması, öğrencinin de "başardım" algısını yükselterek doyum ve motivasyonunu olumlu yönde artıracaktır" ve Ö12: "Kendilerini daha çok öz güvende ve yapabilme yetilerinin arttığını gördükçe olumlu anlamda etkiliyor" şeklindedir.

4.11 Yıl Sonu Gösterilerinin Planlanması Sürecindeki Aksaklıklar ve Sürprizlerin İş Doyumuna Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan on birinci soru; "Yıl sonu gösterilerinin planlanması sürecindeki aksaklıklar veya sürprizler, iş doyumunuzu nasıl etkiler?" sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 12'de aktarılmıştır.

Tablo 12

Süreçteki Aksaklıkların – Sürprizlerin İş Doyumuna Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Etkilemez	1
Olumlu	1
Sürece bağlı	4
Olumsuz	4

Tablo 12'de görüldüğü üzere on birinci soru özelinde 4 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar;

- Etkilemez,
- Olumlu,
- Sürece Bağlı,

- Olumsuz şekilde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Etkilemez cevabı veren bir kişi (Ö7) bulunmaktadır.

- Olumlu cevabı veren bir kişinin cevabı Ö5: *“Aksaklıklar tabi ki olacaktır. Bunlar iş doyumumu asla etkilemez. Çok küçük bir yaş grubuyla çalışıyoruz ve kimse onlardan çok büyük performanslar beklemiyor. Önemli olan herkesin eğlenmesi ve bu süreçten olumlu ve pozitif ayrılabilmesi”* şeklindedir.

- Sürece bağlı cevabı veren 4 kişi bulunmaktadır. Cevaplar incelendiğinde, Ö3: *“Bu süreci en iyi şekilde yönetebilmek bazen aksiliklerin yaşanabileceğini de göz önünde bulundurarak ilerlemek gerekiyor (sonuçta bu gösteriyi yapanların çocuklar olduğunu unutmamak gerekiyor)”*; Ö4: *“Yorucu bir süreç ama alınan sonuçlara değiyor”*; Ö6: *“Her planlama olduğu gibi yıl sonu gösterilerinde de aksaklıklar yaşanabilir. Bu sebeple önceden olası ihtimallerin göz önünde bulundurulması en az seviyeye indirgenmesi doğrudur. Buna rağmen yaşanacak aksaklıklar beni etkilemez”* ve Ö10: *“Ara ara motivasyonumu düşürse de önemli olan çocukların mutluluğu ön planda tuttuğum sürece kendimi daha iyi hissediyorum”* şeklindedir.

- Olumsuz cevabı veren dört kişi bulunmaktadır (Ö1, Ö2, Ö8 ve Ö9).

4.12 Yıl Sonu Gösterilerine Katılım Düzeyini Sınıf İçindeki Atmosferi Etkilemesine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan on ikinci soru; *“Öğrencilerinizin yıl sonu gösterilerine katılım düzeyi, sınıf içindeki atmosferi nasıl değiştirir?”* sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 13’te aktarılmıştır.

Tablo 13

Yıl Sonu Gösterilerine Katılım Düzeyinin Sınıf Atmosferine Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Olumsuz	2
Olumlu	3
Etkilemez	2
Olumlu ve olumsuz bir arada	1
İletişim	2
Enerji	1
Ekip – takım ruhu	1

Tablo 13’te görüldüğü üzere on ikinci soru özelinde 7 alt tema belirlenmiştir.

Bu temalar;

- Olumsuz,
- Olumlu,
- Etkilemez,
- Olumlu ve Olumsuz Bir Arada,
- İletişim,
- Enerji,
- Ekip – Takım Ruhu şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Olumsuz cevabı veren 2 kişi bulunmaktadır (Ö9 ve Ö10). Ö9: “*Devamsızlık yapan ve devamlı öğrenci arasında ki katılım farklılıkları gruba yansıyor ve gösteriyi etkiliyor.*”

- Olumlu cevabı veren ise 3 kişi bulunmaktadır (Ö7, Ö11 ve Ö12). Ö12’nin cevabı “*Sosyalleşmelerini olumlu etkilediği için sınıf içerisinde ki sosyal öğrenme ortamını olumlu yönde etkiliyor*” şeklindedir.

- Etkilemez cevabı veren 2 kişi bulunmaktadır (Ö5 ve Ö8).

- Olumlu ve olumsuz bir arada cevabı veren bir kişi vardır. Ö4: “Sınıfça birlikte bir şeyler yapabilmek onlara da iyi gelmektedir. Bazılarının katılamaması ve sonrasında bu durumdan üzüntü duyması anlamına geliyor. Sınıf içerisinde gösteri hakkında konuşmak bile olumsuz sonuçlar doğurabiliyor” şeklindedir.

- İletişim teması altında cevap veren 2 kişi bulunmaktadır. Bu cevaplar incelendiğinde Ö3: “Olumlu iletişimi güçlendiriyor” ve Ö6: “Katılım düzeyi ne kadar artarsa sınıf içi iletişim ve motivasyonlarının aynı düzeyde artacağını düşünüyorum” şeklindedir.

- Enerji teması altında bir kişi yer almaktadır (Ö2).

- Ekip – Takım Ruhu teması altında bir kişi yer almaktadır (Ö1).

4.13 Yıl Sonu Gösterilerinin Ardından Geri Bildirimlerin Öğretim Yöntemlerine Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan on üçüncü soru; “Yıl sonu gösterilerinin ardından öğrencilerinizin ve ailelerinin geri bildirimleri, sizin öğretim yöntemlerinizi gözden geçirmenize nasıl katkı sağlar mı?” sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 14’te aktarılmıştır.

Tablo 14

Yıl Sonu Gösterilerine Geri Bildirimlerin Öğretim Yöntemine Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Olumsuz	3
Farklı bakış açıları	4
Motive edici	2
Olumlu	5

Tablo 14’te görüldüğü üzere on üçüncü soru özelinde 4 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar;

- Olumsuz,

- Olumlu,
- Farklı Bakış Açıları
- Motive Edici şeklinde sıralanmaktadır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Olumsuz cevabı veren 3 kişi bulunmaktadır. Cevaplar incelendiğinde Ö9: *“Olumsuz veya yüksek beklenti sonucu gelen tepki ve ifadeler yetersiz hissetmemize neden oluyor,”*; Ö10 ve Ö11: *“Olumsuz geri dönüşler alıyorsak motivasyonumuzu düşürür”* şeklindedir.

- Farklı bakış açıları cevabı veren ise 4 kişi bulunmaktadır. Cevaplar incelendiğinde Ö3: *“Yeni ve farklı bakış açıları geliştiririm”*; Ö4: *“Bir sonraki sene neyi daha iyi yapabiliriz? Sorusuna bunlardan hareketle yola çıkarak başlarım”*; Ö6: *“Olumsuz gelebilecek her türlü eleştiri, eksikliklerin görülmesini sağlayarak tekrarlanmasını engelleyecektir. Olumlu eleştiriler ise planlamalarımızın ne kadar doğru olduğunu gösterir ve sonraki çalışmalar için bize de heveslendirir”* ve Ö12: *“Tüm dönüşleri dikkate almaya çalışırım. Olumlu olumsuz her görüş benim için kıymetlidir. Kendimde geliştirilecek alanların üzerine giderim. Mesleki anlamda bu dönüşler gelişimim için kıymetlidir,”* şeklindedir.

- Motive edici cevabı veren 2 kişi bulunmaktadır (Ö2 ve Ö12). Ö12'nin verdiği cevabın içeriği; *“Tüm dönüşleri dikkate almaya çalışırım. Olumlu olumsuz her görüş benim için kıymetlidir. Kendimde geliştirilecek alanların üzerine giderim. Mesleki anlamda bu dönüşler gelişimim için kıymetlidir”* şeklindedir.

- Olumlu cevabı veren 5 kişi bulunmaktadır (Ö1, Ö5, Ö7, Ö8 ve Ö12). Ö1: *“Geri bildirim almak her öğretmen için olumlu-olumsuz hiç fark etmeksizin göremediği noktaları görmelerini ve nasıl ilerlemelerini planlamada olumlu etkileri oluyor”* ve Ö12: *“Tüm dönüşleri dikkate almaya çalışırım. Olumlu olumsuz her görüş benim için kıymetlidir. Kendimde geliştirilecek alanların üzerine giderim. Mesleki anlamda bu dönüşler gelişimim için kıymetlidir”* şeklindedir.

- Olumlu cevabı veren 1 kişi bulunmaktadır. Bu kişinin verdiği cevap Ö12:

“Tüm dönüşleri dikkate almaya çalışırım. Olumlu olumsuz her görüş benim için kıymetlidir. Kendimde geliştirilecek alanların üzerine giderim. Mesleki anlamda bu dönüşler gelişimim için kıymetlidir” şeklindedir.

4.14 Yıl Sonu Gösterilerinin Ardından Geri Bildirimlerin Öğretim Yöntemlerine Etkisine İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan on dördüncü soru; “Yıl sonu gösterileri sırasında yaşanan olumlu-olumsuz anılar ve deneyimler, öğretmenlik mesleğine olan bakış açımızı nasıl etkiler?” sorusuna verilen cevaplar üzerinden çıkarılan temalar Tablo 15’te aktarılmıştır.

Tablo 15

Yıl Sonu Gösterileri Sırasında Yaşananlardan Elde Edilen Deneyimlerin Mesleğe Bakış Açısına Etkisi Temaları

Tema	Tekrar Sayısı
Öğretmen – öğrenci ilişkisini düzenler	6
Olumlu	7
Aidiyet	1
Daha güçlü bağ kurma	8

Tablo 15’te görüldüğü üzere on dördüncü soru özelinde 3 alt tema belirlenmiştir. Bu temalar;

- Olumsuz,
- Etkisiz ve
- Olumlu şeklinde sıralanmaktadır.

Olumlu teması da kendi altında 4 alt başlığa ayrılmıştır. Bu başlıklar; dikkat edilmesi gereken yönleri belirleme, motive etme, bakış açısı geliştirme ve üstesinden gelmek olarak sınıflandırılmıştır.

Bu başlıklar altında verilen cevaplar incelendiğinde;

- Olumsuz cevabı veren 3 kişi bulunmaktadır. Cevaplar incelendiğinde Ö9: *“Meslek adına moral ve motivasyon da düşüklük yaşamamıza neden oluyor”*; Ö10: *“beni demoralize eder”* ve Ö11: *“Motivasyon düşüklüğüne. Yüksek beklentilerden dolayı hem öğrenci hem öğretmen yetersiz hissedebilmekte”* şeklindedir.

- Etkisiz cevabı veren 1 kişi bulunmaktadır (Ö8).

- Olumlu cevabı veren 8 kişi bulunmaktadır (Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö11 ve Ö12). Cevaplar; Ö4: *“Anın tadını çıkarıp iyi ki öğrencilerimin kalbine dokunabildiğime odaklanırım”*; Ö6: *“Her yeni grup ile yapılan farklı aktiviteler biz öğretmenlere güzel anılar biriktirdiği gibi, her öğrencinin farklılığı göz önünde bulundurularak farklı çalışmalar ve yöntemler oluşturabilmemizi sağlar. Bu sebeple mesleğimize olan ilgimizin de yükseleceğini düşünüyorum”*; Ö11: *“Kısa süreli mutluluk ve uzun vadede heyecan yaşamamıza neden oluyor”*; Ö12: *“İyi ki diyorum. Çünkü gösteri anına kadar yaşanan aksaklıklar olabiliyor. Önemli olan pes etmeyip o gün geldiğinde ortaya çıkan o mutluluk size de ilham kaynağı oluyor. Sonuca baktığımda doğru yolda ilerlediğimi görüyorum”* şeklindedir.

- Alt başlıklar incelendiğinde Dikkat Etmem Gereken Yönler başlığı altında 1 kişi (Ö3) yer almaktadır. Motive edici başlığı altında 2 kişi yer almaktadır (Ö3 ve Ö12). Ö12: *“İyi ki diyorum. Çünkü gösteri anına kadar yaşanan aksaklıklar olabiliyor. Önemli olan pes etmeyip o gün geldiğinde ortaya çıkan o mutluluk size de ilham kaynağı oluyor. Sonuca baktığımda doğru yolda ilerlediğimi görüyorum”* şeklindedir. Bakış açısı geliştirmek başlığı altında 3 kişi yer almaktadır (Ö2, Ö4 ve Ö6). Ö2: *“Ashında sadece yıl sonu gösterilerinde değil, yapılan bütün etkinliklerin sonucunda bu anılar hayatımıza olumlu etkiler bırakarak bakış açımızın daha çok gelişmesine katkı sağlıyor”*; Ö6: *“Her yeni grup ile yapılan farklı aktiviteler biz öğretmenlere güzel anılar biriktirdiği gibi, her öğrencinin farklılığı göz önünde bulundurularak farklı çalışmalar ve yöntemler oluşturabilmemizi sağlar. Bu sebeple mesleğimize olan ilgimizin de yükseleceğini düşünüyorum”* şeklindedir. Üstesinden gelmek başlığı altında 1 kişi yer almaktadır. Ö1: *“Bizim mesleğimizin başkahramanları biz öğretmenler ve en önemlisi çocuklar oldukları için sadece olumlu değil olumsuz anlarında yaşanabileceği önemli olanın bunun üstesinden nasıl gelinebileceği konusunda deneyim sunuyor”* şeklindedir.

Bölüm 5

Sonuçlar ve Öneriler

Bu çalışmada okul öncesi eğitimde yıl sonu gösterilerinin öğretmenlerin psikolojik iyi olma hali ve iş doyumunu üzerindeki etkisine odaklanılmıştır. Bu kapsamda psikolojik iyi olma halinin iş doyumunu ile ilişkisi öğretmenler üzerinden araştırılmak üzere bir takım sorular hazırlanmıştır.

Çalışmada 14 soru yer almaktadır. Bu sorular genel olarak yıl sonu gösterilerinin öğrenci gelişimine katkısı, öğretmenlerin duygusal memnuniyeti, öğrenci performansı izlemenin öğretmenliğe etkisi, gösterilere hazırlık aşamasının iş doyumuna etkisi, gösteriler sırasında öğretmen ile öğrenci arasında oluşan bağın etkisi, aile katılımlarının öğretmenin iş doyumuna etkisi, öğrencilerin gösterideki performansının motivasyona etkisi, gösterilerin planlanması aşamasında yaşanan sorunlar ve sürprizlerin iş doyumuna etkisi, geri bildirimlerin eğitime etkisi gibi bir çok konuya odaklanmaktadır. Bu konular üzerinden verilen cevaplar incelendiğinde;

- yıl sonu gösterilerinin öğrenci gelişimine katkısının genel olarak olumlu (özgüven, sosyal beceri, gelişim, duygu durum kontrolü, kendini keşfetme, düzenli – planlı yaşam) olduğu,
- yıl sonu gösterilerinde öğrencilerin performanslarını izlemenin öğretmenleri duygusal açıdan memnun ettiği,
- yıl sonu gösterilerinin sınıf içindeki dengeyi hem olumlu hem olumsuz etkilediği,
- yıl sonu gösterilerine katılımın iş doyumunu hem olumlu hem olumsuz etkilediği,
- öğrencilerin yaşadığı heyecanın sınıf içerisine yansımalarının olumlu ve olumsuz yanları olduğu,
- yıl sonu gösterileri sırasında öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkinin genellikle olumlu etkilendiği ve aralarındaki güvenin arttığı,
- ailelerin katılımının iş doyumunu olumlu etkilediği,

- yıl sonu gösterilerinde öğrencilerin gösterdiği gelişmelerin motivasyonu olumlu etkilediği,

- yaşanan aksaklıkların süreci olumsuz etkilediği ve bu nedenle iş doyumunu da olumsuz etkilediği,

- yıl sonu gösterilerinin sınıf içindeki atmosferi hem olumlu hem olumsuz etkilediği,

- yıl sonu gösterilerinden sonra gelen dönütlerin öğretim yöntemlerini olumlu, motive edici ve farklı bakış açıları ile bakmayı teşvik edici olduğu söylenebilir.

Hem öğretmenler hem öğrenciler için önemli bir etkinlik olarak görülen yıl sonu gösterilerindeki performanslar her iki taraf için de gelişim ve motivasyon kaynağı olarak görülmektedir. Öğrencilerin gelişiminin yanısıra öğretmenlerin de memnuniyetini etkileyen bu etkinlikler aynı zamanda öğrenci ile öğretmen arasındaki bağın güçlenmesini de sağlamaktadır. Sonuçlar incelendiğinde yıl sonu gösterilerinin öğretmenlerin iş doyumunu etkilediğini söylemek mümkündür.

Aynı zamanda yıl sonu gösterileri öğrencilerin özgüvenlerini, duygu durum kontrollerini, sosyal becerilerini doğrudan etkilemektedir. Benzer şekilde sınıf içindeki öğrenciler arasındaki dengeyi ve öğretmen ile öğrenciler arasındaki dengeyi etkileyen yıl sonu gösterileri her iki tarafı da karmaşık bir şekilde etkilemektedir. Bu durum bazen olumlu bazen olumsuz sonuçlar içerebilmektedir.

Gösterilere hazırlık aşamasında, gösteri sırasında yaşanan aksaklıklar öğretmenlerin iş doyumlarını olumsuz etkilediği gibi benzer şekilde her iki aşamada yaşanan olumlu dönütler öğretmenlerin iş doyumunu olumlu etkilemektedir. Benzer şekilde ailelerin katılımı ve olumlu dönütleri öğretmenlerin iş doyumunu olumlu etkilemektedir.

Sonuç olarak, yıl sonu gösterilerinin, doğru bir şekilde planlandığı takdirde, hem öğrenciler hem de öğretmenler için faydalı bir deneyim sunduğu söylenebilir. Öğretmenlerin iş doyumunu, gösterilerin hazırlık, performans ve sonuç aşamalarında yaşanan olumlu gelişmelerle güçlenmektedir. Bu bağlamda, yıl sonu gösterileri öğretmenlerin iş motivasyonunu artırma potansiyeline sahip önemli bir etkinlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Elde edilen sonuçlara binaen yıl sonu gösterilerinin hazırlık aşaması,

performans aşaması ve sonrasında yaşanan tüm değişkenler ele alındığında öğretmenlerin iş doyumunu genel olarak olumlu etkilediğini söylemek mümkündür. Bu sonuçlar ışığında, yıl sonu gösterilerinin doğru bir planlama ile yapılması halinde öğretmenlerin iş motivasyonunu artıracığı söylenebilir.

5.1 Öneriler

Bu konu kapsamında öneriler;

1. Yıl sonu gösterilerinde planlama aşamasında öğrencilere eşit seviyede roller verilerek sınıf içerisinde yaşanacak olumsuz ortamların önüne geçilebilir.
2. Yıl sonu gösterilerine yeterli zaman ayrılmaması, hem öğretmenlere hem de öğrencilerin stres seviyelerinin artmasına ve gösterinin kalitesinin düşmesine yol açacağı için öncesinde öğretmenlere stres yönetimi eğitimleri verilebilir. Böylece gösteri sürecinde daha sağlıklı bir iş ortamı oluşturulabilir.
3. Öğrencilerin gösteriye katılım düzeylerini arttırmak için bireysel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kişisel gelişim hedefleri belirlenebilir.
4. Ailelerin yıl sonu gösterilerine herhangi bir beklentileri olmadan, öğrencileri destekleyici şekilde aktif bir şekilde katılımı sağlanarak, hem öğrencilerin motivasyonu artırılabilir hem de gösterinin başarısı destek alınabilir.
5. Yıl sonu gösterilerinde öğrencilere yaşlarına ve yeteneklerine uygun roller verilerek herkesin mutlu olacağı ve özgüvenle sahneye çıkacağı bir ortam yaratılabilir.
6. Yıl sonu gösterilerinin planlanması aşamasında öğretmenlere yeterli eğitim verilememesi, sürecin kötü yönetilmesine ve hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin motivasyonunun düşmesine yol açabilir Bu yüzden yıl sonu gösterilerinin planlanması aşamasında öğretmenlere eğitim verilebilir. Bu sayede sürecin doğru yönetilmesi ve hem öğrencinin hem de öğretmenin motivasyonunun olumlu etkilenmesi sağlanabilir.
7. Yıl sonu gösterilerinde yaratıcılığın teşvik edilmemesi, gösterilerin sıradanlaşmasına ve öğrencilerin etkinlikten yeterince keyif almamasına yol

açabilir.

8. Öğretmenlerin yıl sonu gösterisinin stresine odaklanarak öğrencilerin ihtiyaçlarına yeterince ilgi göstermemesi, öğrencinin başarısızlık ve kaygı yaşamalarına neden olabilir.
9. Öğrencilere yıl sonu gösterisi sırasında yeterli geri bildirim verilmemesi, özgüven eksikliklerine yol açabilir ve performanslarını olumsuz etkileyebilir. Bu durumda da öğretmenin motivasyonunu düşürüp, kaygı seviyesinin artmasına neden olabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, J.S. (1965) Inequity in Social Exchange. *Advances in Experimental Social Psychology*, 2, 267-299. [http://dx.doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60108-2](http://dx.doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60108-2)
- Aktaş, A. (2002). *Turizm İşletmeciliği ve Yönetimi*. Antalya: Azim Matbaa.
- Aral, N., Kandır, A., & Can Yaşar, M. (2002). Okul öncesi eğitim programı. Ankara: YA-PA.
- Aşık, N. A. (2010). Çalışanların İş Doyumunu Etkileyen Bireysel ve Örgütsel Faktörler ile Sonuçlarına İlişkin Kavramsal Bir Değerlendirme. *Türk İdare Dergisi*, 467, 31-48.
- Bakan, İ. (2018). *Örgütsel Bağlılık*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Başaran, İ. E. (2008). *Örgütsel Davranış İnsanın Üretim Gücü*. Ankara: Ekinoks.
- Bozbaş Çümlek, A. ve Özaslan, H. (2021) Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Yıl Sonu Gösterilerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2): 809-848.
- Cao, H., Jiang, J., Oh, L., Li, H., Liao, X., & Chen, Z. (2013). A Maslow's Hierarchy of Needs Analysis of Social Networking Services Continuance, *Journal of Service Management*, 24(2), 170-190.
- Celep, A. (2023). Okul Öncesi Öğretmenlerin Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeylerinin Yaşam Doyumu ve İş Doyumu Üzerine Etkisi, *İstanbul Gelişim Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi*.
- Demiray, S. (2018). Psikolojik Güçlendirme İle İş Doyumu Arasındaki İlişki Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Diener, E. (1984) Subjective Well-Being, *Psychological Bulletin*, 95, 3, pp. 542-575.
- Diener, E. and Biswas-Diener, R. (2002). Will money increase subjective well-being?. *Social indicators research*, 57(2), 119-169.
- Doğan, M. A. (2009). İlköğretim okullarında öğretmenlere uygulanan psikolojik şiddetin (mobbing) iş doyumuna etkisi: Ankara ili Sincan ilçesi örneği,

- Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Atılım Üniversitesi .
- Eğimli, A. T. (2009). Çalışanlarda iş doyumunu: kamu ve özel sektör çalışanlarının iş doyumuna yönelik bir araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 23(3), 35-52.
- Eren E. (2003). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Eroğlu, F. (2013). Davranış Bilimleri (Gözden Geçirilmiş 13. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- George, J. M., & Jones, G. R. (2012). Understanding and managing organizational behavior (6th Ed.). Pearson Prentice-Hall, Upper Saddle River.
- Gülay, H. ve Akman, B. (2009). Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceriler. Ankara: Pegem Akademi.
- Güney, S. (2017). Örgütsel Davranış, Ankara. Gürol, Y. (2011). Örgütlerde Kurumsallaşmanın Temelleri, İstanbul. <http://fortune.com/global500/list/>
- Hasdemir, F. N. (2023) Adams'ın Eşitlik Kuramı Bağlamında Yönetici ve Öğretmenlerin Kullandıkları Stratejiler, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Hoppock, R. (1935). Job Satisfaction. New York: Harper and Brothers.
- İşcan, Ö. F. ve Timuroğlu, M. K. (2007). Örgüt Kültürünün İş Tatmini Üzerindeki Etkisi ve Bir Uygulama, Atatürk Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 21(1), 119-135.
- Katranıcı, M. (2020). Erken Çocukluk Eğitimi ve Önemi. S. Seven (Ed.). Erken çocukluk eğitimine giriş (s. 1-15) içinde. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Keser, A. (2019). Çalışma Yaşamında Motivasyon. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Koçel, T. (2014). İşletme Yöneticiliği (17. b.). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kök, M., Tuğluk, M.N. ve Bay, E. (2005). Okul Öncesi Eğitimin Öğrencilerin Gelişim Özellikleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 11, 294-303.
- Kuru, N. (2020). Erken Çocukluk Eğitiminin Tanımı, Kapsamı ve Önemi. G.

- Haktanır (Ed.). Erken çocukluk eğitimine giriş (s. 9-26) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Liu, X. (2016). Motivation Management of Project-Based Learning for Business English Adult Learners, *International Journal of Higher Education*, 5(3), 137-145.
- Luthans, F. (2011). *Organizational Behavior*. New York: Published by McGrawHill/Irwin.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row Publishers.
- McLeod, S. A. (2018). *Maslow's Hierarchy of Needs*.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2016) Okulöncesi Eğitim Programı. Ankara: MEB Yayını.
- Norman M. Bradburn, (1969) *The Structure of Psychological Well-Being*. Oxford: Aldine., p. 9.
- Onaran, Oğuz. (1981). *Çalışma Yaşamında Gütülenme Kuramları*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Özkalp, E., Varoğlu, A., Varoğlu, D., Kirel, A. Ç., ve Acar, P. (2019). *Örgütsel Davranış*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özkan, A. (2017). *İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri (Balıkesir İli Merkez İlçeler Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Pincus, D.J. (1986). Communication Satisfaction, Job Satisfaction and Job Performance, *Human Communication Research*, 12(3), 395- 419.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: a review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual review of psychology*, 52(1), 141-166.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality And Social Psychology*, 57(6), 1069- 1081.
- Sabuncuoğlu Z. ve Tokol, T. (2001) *İşletme*, Aktüel yayınları.
- Senemoğlu, N. (1994). *Okulöncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlilikleri*

Kazandırmalıdır? Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, 21-30.

Senemoğlu, N. (2020). Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Anı Yayıncılık

Sevimli, F. ve İşçan, Ö. F. (2005). Bireysel ve İş Ortamına Ait Etkenler Açısından İş Doyumu, Ege Akademik Bakış Dergisi, 5(1), 55-64.

Sezgin, B. (2023). Oyun, Oyunlaştırma ve Yaratıcı Dramadaki Oyunsal Öğelerin Karşılaştırmalı Eleştirel İncelenmesi. Yaratıcı Drama Dergisi, 18(1), 41-52.

Sezgin, B. (2020) Çocuklar ve Gençlerle Drama ve Tiyatro, BGST Yayınları, İstanbul.

Sönmezer, M. ve Eryaman, M. (2008). Kamu ve Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin İş Tatmin Düzeylerinin Karşılaştırılması. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 4(2), 189-212.

Söyük, S. (2007). Örgütsel Adaletin İş Tatmini Üzerine Etkisi ve İstanbul İlindeki Özel Hastanelerde Çalışan Hemşirelere Yönelik Çalışma (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şimşek, S. (2020). Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar. N. Saylan (Ed.). Eğitim bilimine giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tınaz, P. (2009). Çalışma Yaşamından Örnek Olaylar. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Wagner, J. A., & Hollenbeck, J. R. (2010). Organizational Behavior: Securing Competitive Advantage, Routledge.

Waterman, A.S. (1993) Two Conceptions of Happiness: Contrasts of Personal Expressiveness (Eudaimonia) and Hedonic Enjoyment, Journal of Personality and Social Psychology, 64, p.673.

Yaşar, M. C. ve Aral, N. (2010). Yaratıcı Düşünme Becerilerinde Okul Öncesi Eğitimin Etkisi. Kuramsal Eğitimbilim, 3(2), 201-209.